

Abstraktet nga Konferenca e IX vjetore e Shoqatës së Ortodontëve të Kosovës “OrtoCongress 9”

Abstracts from the 9th Annual Conference of the Kosovo Orthodontists Association “OrtoCongress 9”

23–24 Maj/May 2025 – Peja, Kosova

Ligjëratat plenare / Plenary Lectures

Ekstraksioni i incizivit të poshtëm – zgjedhje e neglizhuar

Jassin Arnold

Klinika private Waldbroel, qendra CAD/CAM dhe stomatologjise digjitale
Universiteti Privat i Danubit, Krems, Austri

Qëllimi i këtij prezantimi është të diskutoje opionin e neglizhuar të zgjedhjes së problemeve ortodontike duke nxjerrë një inciziv të poshtëm në rastet e duhura. Në këtë prezantim do të diskutohet një përmbledhje e sfondit shkencorë teorik, indikacionet, kufizimet e lidhura me procedurat praktike dhe një sërë rastesh të trajtuara.

Extraction of the lower incisor – a neglected option

Jassin Arnold

Private Clinic Waldbroel, Centre for CAD/CAM and Digital Dentistry
Danube Private University, Krems, Austria

The purpose of this presentation is to discuss the underestimated option of solving orthodontic problems by extracting a lower incisor in appropriate cases. In this presentation, a summary of the theoretical scientific background, indications, limitations related to the practical procedures and a series of treated cases will be discussed.

Qasja ortodontike në menaxhimin e Sindromit të Apnesë së Gjumit: Strategjitë dhe protokollet efikase.

Olja Tanellari

Universiteti Aldent, Fakulteti i Stomatologjisë, Departamenti i Ortodoncisë, Tiranë, Shqipëri.

Hyrje: Sindromi i apnesë së gjumit OSA përkufizohet si një çrregullim i frymëmarrjes gjatë gjumit e shoqëruar me episode të ndërprerjes totale (apne) ose parciale (hipopne) të fluksit të ajrit për më shumë se 10 sekonda, si rrjedhojë e një bllokimi ose kolapsi në rrugët e sipërme të frymëmarrjes. Kjo gjendje ka një ndikim të theksuar në cilësinë e jetës, duke shkaktuar simptoma si lodhje kronike, vështirësi në përqendrim, depresion si dhe komplikacione seri-

Orthodontic approach in the management of Sleep Apnea Syndrome: Effective strategies and protocols

Olja Tanellari

Aldent University, Faculty of Dentistry, Department of Orthodontics, Tirana, Albania

Introduction: Obstructive Sleep Apnea Syndrome (OSA) is defined as a respiratory disorder during sleep, characterised by episodes of total (apnea) or partial (hypopnea) interruption of airflow for more than 10 seconds, resulting from blockage or collapse in the upper airway. This condition has a significant impact on quality of life, causing symptoms such as chronic fatigue, difficulty concentrating, depression, as well as serious health complications like hypertension, cardiovascular diseases, and cognitive

oze shëndetësore si hipertensioni, sëmundjet kardiovaskulare dhe çrregullime të funksionit kognitiv. *Qëllimi:* i këtij prezantimi është të qartësojë protokollet e sakta dhe efikase, që mjeku ortodont duhet të ndjekë, për të ndihmuar në diagnostikimin dhe trajtimin e saktë të pacientëve me Sindromin e Apnesë së Gjumit. *Materiali dhe metoda:* Mjeku ortodont duke njohur shumë mirë faktorët etiologjik, shënjat dhe simptomat e apnesë, karakteristikat ekstraorale dhe intraorale që kanë këta pacientë, modifikimet kranio-faciale, vlerat e modifikuara cefalometrike, pyetësorët e rekomanduar për screening të apnesë së gjumit, mund të ketë një rol të rëndësishëm në diagnostikimin e hershëm të saj. Duke njohur gjithashtu shumë mirë aparatet ortodontike të rekomanduara për trajtimin e apnesë së gjumit dhe efektin që ato kanë mbi anomalitë kranio faciale dhe dentare bëhen një pjesë e rëndësishme e ekipit multidisiplinar që kërkohet për trajtimin e apnesë së gjumit. *Rezultatet:* Qasja ortodontike është një element thelbësor në menaxhimin e Sindromit të Apnesë së Gjumit, duke ofruar mundësi diagnostikuese dhe terapeutike që kontribuojnë në përmirësimin e cilësisë së jetës së pacientëve dhe në zvogëlimin e komplikacioneve shëndetësore të lidhura me këtë sindrom. *Fjalë kyçe:* sindromi i apnesë së gjumit, cefalometria, pyetësorët e gjumit, anomali kranio-faciale.

Transformimi i jetëve: roli i kirurgjisë ortognatike dhe ortodoncise në rindërtimin e fytyrës

Mergime Prekazi-Loxha

Universiteti i Prishtinës, Fakulteti i Mjekësisë, Dega Stomatologji, Kirurgji Maksillofaciale, Prishtinë, Kosovë.

Transformimi i jetëve përmes intervenimeve kirurgjikale dhe ortodontike ka një rol thelbësor në rindërtimin modern të fytyrës. Kirurgjia ortognatike, në bashkëpunim me ortodoncinë, luan një rol të rëndësishëm në restaurimin funksional dhe estetik të fytyrës, veçanërisht për individët që vuajnë nga deformime të lindura, lëndime traumatikë apo malokluze. Kjo qasje multidisiplinare ka të bëjë me anomali të skeletit, ashtu edhe të dhëmbëve, duke mundësuar korigjimin e mosfunksionimeve të nofullave, përmirësimin e funksionit të kafshimit dhe përmirësimin e pamjes së fytyrës. Kirurgjia ortognatike jo vetëm që përmirëson cilësinë e jetës duke rikthyer proporcione normale të fytyrës, por gjithashtu kontribuon në mirëqenien psikologjike duke rritur vetëbesimin. Integrimi i trajtimit ortodontik para dhe pas kirurgjisë sig-

function disorders. *Aim:* The objective of this presentation is to clarify the appropriate and evidence-based protocols that orthodontists should adhere to help in the accurate diagnosis and effective treatment of patients with Sleep Apnea Syndrome. *Materials and Methods:* An orthodontist, with a comprehensive understanding of the etiological factors, clinical manifestation and symptoms of sleep apnea, as well as the associated extraoral and intraoral features, is well-positioned to contribute to its early detection. By recognising craniofacial alteration, altered cephalometric values, and utilising appropriate screening questionnaires for sleep apnea, orthodontists can facilitate timely identification and intervention. Additionally, through proficiency in the orthodontic appliance used in the management of sleep apnea and its impact on craniofacial and dental anomalies, orthodontists become an essential part of the multidisciplinary team required for the treatment of sleep apnea. *Results:* The orthodontic approach is a fundamental element in the management of Sleep Apnea Syndrome, offering diagnostic and therapeutic possibilities that contribute to improving the quality of life for patients and reducing the associated health complications of this syndrome. *Keywords:* sleep apnea syndrome, cephalometry, sleep questionnaires, craniofacial anomalies.

Transforming Lives: The Role of Orthognathic Surgery and Orthodontics in Facial Reconstruction

Mergime Prekazi-Loxha

University of Prishtina, Faculty of Medicine, Department of Dentistry, Maxillofacial Surgery, Prishtina, Kosovo

Transforming lives through surgical and orthodontic interventions plays a fundamental role in modern facial reconstruction. Orthognathic surgery, in collaboration with orthodontics, plays an important role in the functional and aesthetic restoration of the face, especially for individuals with congenital deformities, traumatic injuries, or malocclusions. This multidisciplinary approach addresses both skeletal and dental anomalies, enabling correction of jaw dysfunctions, improvement of bite function, and enhancement of facial appearance. Orthognathic surgery not only improves quality of life by restoring normal facial proportions but also contributes to psychological well-being by increasing self-confidence. The integration of pre- and post-surgical orthodontic treatment ensures long-term stability

uron qëndrueshmëri dhe rreshtim afatgjatë, duke theksuar rëndësinë e një qasjeje bashkëpunuese, për arritjen e rezultateve optimale. Ky prezantim shqyrton ndikimin transformues të këtyre procedurave në rindërtimin e anatomisë së fytyrës dhe efektet e thella në shëndetin fizik dhe emocional të pacientëve, duke nënvizuar rolin thelbësor të kirurgjisë ortognatike dhe ortodontisë në mjekësinë moderne të fytyrës.

Gabimet diagnostikuese dhe jatrogjene në praksën ortodontike dhe qasja ndaj tyre

Moschos Papadopoulos,

Departamenti i Ortodontisë, Universiteti Aristoteli i Selanikut, Greqi.

Diagnoza e duhur është veçanërisht e rëndësishme për të arritur rezultatin e saktë dhe të dëshiruar të trajtimit ortodontik. Procedurat diagnostikuese në ortodonci zakonisht përfshijnë një histori të detajuar mjekësore dhe dentare, ekzaminim klinik dhe funksional, ekzaminim radiologjik dhe analizë cefalometrike dhe modele studiu. Në varësi të parametrave diagnostikues të problemeve të ndryshme ortodontike, ka ndërhyrje që duhet të kryhen ose duhet të shmangen. Mosmarrja ose/dhe mosanalizimi i të dhënave diagnostikuese mund të çojë shumë herë në dështim ose edhe më keq në efekte jatrogjene. Për më tepër, është gjithashtu shumë e rëndësishme të merret në konsideratë fakti, që diagnoza në të vërtetë duhet të konsiderohet si një proces i vazhdueshëm në ortodonci, i cili duhet të përsëritet në çdo takim me pacientin. Sigurisht, jo të gjitha informacionet diagnostikuese duhet të merren çdo herë, por ortodonti duhet të vlerësojë gjendjen klinike të pacientit në çdo vizitë dhe të kontrollojë nëse të gjitha lëvizjet janë mirë dhe sipas planit origjinal të trajtimit, ose nëse kanë filluar të shfaqen efekte anësore, për të cilat duhet të merren masat ose alternativat përkatëse të trajtimit. Ky leksion do të prezantojë dhe diskutojë me anë të disa rasteve klinike rëndësishme të diagnozës fillestare dhe të ndërmjetme. Pas leksionit, pjesëmarrësi do të jetë (a) e njohur me përdorimin dhe interpretimin e duhur të diagnozës ortodontike në mënyrë që të shmangë dështimet diagnostikuese dhe (b) në raste dilemash, ai/ajo do të jetë në gjendje të zgjedhë midis opsioneve të disponueshme ato më të përshtatshmet në mënyrë që të arrijë rezultate të suksesshme të trajtimit.

and alignment, emphasising the importance of a collaborative approach to achieving optimal results. This presentation examines the transformative impact of these procedures in reconstructing facial anatomy and the profound effects on the physical and emotional health of patients, underscoring the essential role of orthognathic surgery and orthodontics in modern facial medicine.

Diagnostic and Iatrogenic Errors in Orthodontic Practice and Their Approach

Moschos Papadopoulos,

Department of Orthodontics, Aristotle University of Thessaloniki, Greece.

Proper diagnosis is particularly important to achieve the correct and desired outcome of orthodontic treatment. Diagnostic procedures in orthodontics usually include a detailed medical and dental history, clinical and functional examination, radiological examination and cephalometric analysis and study models. Depending on the diagnostic parameters of different orthodontic problems, there are interventions that should be performed or should be avoided. Failure to obtain and/or analyse diagnostic data can often lead to failure or even worse to iatrogenic effects. Furthermore, it is also very important to consider the fact that diagnosis should actually be considered as an ongoing process in orthodontics, which should be repeated at every patient appointment. Of course, not all diagnostic information needs to be obtained every time, but the orthodontist should assess the patient's clinical condition at each visit and check whether all movements are well and according to the original treatment plan, or whether side effects have begun to appear, for which appropriate measures or treatment alternatives should be taken. This lecture will introduce and discuss, through several clinical cases, the importance of initial and intermediate diagnosis. After the lecture, the participant will be (a) familiar with the proper use and interpretation of orthodontic diagnosis to avoid diagnostic failures and (b) in cases of dilemmas, he/she will be able to choose among the available options the most appropriate ones to achieve successful treatment outcomes.

Radhitja e dhëmbëve pa përjashtuar fytyrën– cfarë humbasim kur shikojmë vetëm intraoral

Hanan Elayyan

Universiteti i Shkencës dhe Teknologjisë, Jordani

Ndërsa ortodontët përqendrohen shumë në okluzion dhe mekanikën intraorale, pacientët kërkojnë kryesisht trajtim për arsye estetike - shpesh bazuar në mënyrën se si duket buzëqeshja e tyre në fotografitë e fytyrës në tërësi. Ky leksion na sfidon të ndryshojmë perspektivën, duke theksuar rëndësinë e vlerësimit rutinor të estetikës së fytyrës së bashku me qëllimet okluzale. Duke "zmadhuar" kekesat ne fitojmë një pasqyrë më të thellë të pritjeve të pacientëve dhe shmangim kompromentimin e paqëllimshëm të pamjes së fytyrës. Përmes shembujve të rasteve klinike, do të nxjerrim në pah karakteristika të tilla si harqet e buzëqeshjes, korridoret bucale, animi dentar dhe buzëqeshja gingivale ne do të ofrojmë strategji mekanike për të përmirësuar këto aspekte. Pjesëmarrësit do të largohen me mjete praktike për të integruar konsideratat makroestetike në praktikën e përditshme për një kujdes vërtet të përqendruar te pacienti.

Roli i çrregullimeve miofunktionale oro-faciale në shfaqjen e malokluzioneve

Genc Qilerxhiu

Klinikë private, Prishtinë, Kosovë

Çrregullimet miofunktionale orofaciale dhe mosfunksionimi kronik oral mund të rrisin mundësinë e malokluzionit dentar dhe dismorfologjisë kraniofaciale. Miologjia orofaciale fokusohet në anatominë, organizimin dhe funksionin e muskujve të gojës dhe të fytyrës. Një çrregullim miofunksional orofacial (OMD) është një model jofunksional i muskulaturës orofaciale që ndërhyr në rritjen normale, zhvillimin ose funksionin e duhur të indeve orofaciale. OMD mund të shfaqen tek individët e çdo moshe dhe mund të ndikoj negativisht në mirëqenien psikologjike dhe funksionale. Marrëdhënia midis malokluzionit dhe OMD dhe trajtimit të tyre ka marrë vëmendje të konsiderueshme gjatë dekadës së fundit, megjithatë, protokollet e vlerësimit uniform janë ende të nevojshme.

Aligning Teeth Without Losing the Face - What We Miss When We Only Look Intraoral

Hanan Elayyan

University of Science and Technology, Jordan

While orthodontists focus heavily on occlusion and intraoral mechanics, patients seek treatment primarily for aesthetic reasons - often based on how their smile looks in full-face photographs. This lecture challenges us to shift perspective, emphasising the importance of routinely evaluating facial aesthetics alongside occlusal goals. By "zooming in" on the occlusal, we gain a deeper insight into patients' expectations and avoid unintentionally compromising facial appearance. Through clinical case examples, we will highlight features such as smile arches, buccal corridors, tooth tilt, and gingival smile, and we will provide mechanical strategies to improve these aspects. Attendees will leave with practical tools to integrate macro-aesthetic considerations into daily practice for truly patient-centred care.

The Role of Orofacial Myofunctional Disorders in the Development of Malocclusions

Genc Qilerxhiu

Private Clinic, Prishtina, Kosovo

Orofacial myofunctional disorders and chronic oral dysfunction may increase the likelihood of dental malocclusion and craniofacial dysmorphology. Orofacial myology focuses on the anatomy, organisation, and function of the muscles of the mouth and face. An orofacial myofunctional disorder (OMD) is a dysfunctional pattern of orofacial musculature that interferes with the normal growth, development, or proper function of orofacial tissues. OMD can occur in individuals of any age and can negatively impact psychological and functional well-being. The relationship between malocclusion and OMD and their treatment has received considerable attention over the past decade; however, uniform assessment protocols are still needed.

Dizajnimi dixhital i së ardhmes ortodontike: TAD, NTM dhe zgjeruesi MARPE

Aiman Obeid

Emiratet e Bashkuara Arabe, Dubai.

Hyrje: Në fushën e ortodoncisë që evoluon me shpejtësi, teknologjitë dixhitale po revolucionarizojnë planifikimin dhe ekzekutimin e trajtimit. Ky prezantim, i titulluar "Dixhitalizimi i së ardhmes ortodontike", shqyrton ndikimin transformues të mjeteve dhe metodologjive dixhitale në tre fusha kritike: Pajisjet e Ankorimit të Përkohshëm (TAD), Çrregullimet e Këçit Temporomandibular (TMJ) dhe Zgjeruesi i Shpejtë Palatal i Ndihmuar me Mini-Vidë (MARPE). **Qëllimi:** Ne fillojmë duke eksploruar integrimin e imazherisë dixhitale dhe modelimit 3D në vendosjen e saktë të TAD-ve. Këto inovacione përmirësojnë kontrollin e ankorimit, minimizojnë shqetësimin e pacientit dhe përmirësojnë procedurat komplekse ortodontike. Më pas, kontrolli i TMD-së kërkon skanim dhe regjistrim shumë të saktë të kafshimit për të arritur "Kafshimin fiziologjik" për të lehtësuar gradualisht TMD-në dhe pasojat e saj në qëndrimin e trupit. Përmes teknikave të përmirësuara të imazherisë dhe dizajnit të ndihmuar nga kompjuteri, praktikuesit mund të zhvillojnë shina të personalizuar të TMJ-së që përmirësojnë ndjeshëm rezultatet e pacientëve. **Materiali dhe metodat:** Prezantimi gjithashtu thekson përparimet në teknologjinë MARPE, ku mjetet dixhitale hapin portën për imagjinatën dhe mundësitë dhe lehtësojnë projektimin e zgjeruesve të personalizuar me futje pa rrezik të TAD-ve, planifikimin e kortikoponuesve larg nervit inciziv. Falë aftësisë dixhitale, qiellza bëhet një zonë pa rrezik për t'u përdorur si një ankorim indirekt për lloje të ndryshme pajisjesh. Kuptimi i shkakut rrënjësor të TMD-së dhe në përputhje me rrethanat dizajnimi dixhital i TMJ pas terapisë TENS. **Rezultatet:** Pjesëmarrësit do të fitojnë njohuri mbi inovacionet më të fundit dixhitale që formësojnë të ardhmen e ortodoncisë, me fokus në aplikimet praktike, studimet e rasteve dhe përfitimet e integritetit të këtyre teknologjive në praktikën e përditshme. Prezantimi përfshin ide, pajisje dhe qasje të reja, të rasteve praktike personale. **Fjalë kyçe:** ortodonci dixhitale, mini-implante, mini-vida, TAD, TMJ, TMD, MSE, zgjerues MARPE.

Digital Design of the Orthodontic Future: TAD, NTM, and the MARPE Expander

Aiman Obeid

United Arab Emirates, Dubai

Introduction: In the rapidly evolving field of orthodontics, digital technologies are revolutionising treatment planning and execution. This presentation, titled "Digitalising the Orthodontic Future," examines the transformative impact of digital tools and methodologies in three critical areas: Temporary Anchorage Devices (TADs), Temporomandibular Joint (TMJ) Disorders, and the Mini-Screw-Assisted Rapid Palatal Expander (MARPE). **Purpose:** We begin by exploring the integration of digital imaging and 3D modelling in the accurate placement of TADs. These innovations improve anchorage control, minimise patient discomfort, and streamline complex orthodontic procedures. TMD control then requires highly accurate bite scanning and recording to achieve a "Physiological Bite" to gradually alleviate TMD and its postural consequences. Through improved imaging techniques and computer-aided design, practitioners can develop customised TMJ splints that significantly improve patient outcomes. **Material and Methods:** The presentation also highlights advances in MARPE technology, where digital tools open the door to imagination and possibilities and facilitate the design of customised expanders with safe insertion of TADs, planning of corticoprotectors away from the incisive nerve. Thanks to digital capability, the palate becomes a risk-free area to be used as an indirect anchor for various types of devices. Understanding the root cause of TMD and accordingly designing the TMJ digitally after TENS therapy. **Results:** Participants will gain insight into the latest digital innovations shaping the future of orthodontics, with a focus on practical applications, case studies, and the benefits of integrating these technologies into daily practice. The presentation will include new ideas, devices, and approaches, as well as personal case studies. **Keywords:** digital orthodontics, mini-implants, mini-screws, TAD, TMJ, TMD, MSE, MARPE expanders.

Menaxhimi i çrregullimeve të sistemit mastikator përmes terapisë me splinta okluzal

Vesna Trpevska^{1,2}

Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti Goce Delcev, Shtip
Qendra Klinike Stomatologjike Universitare "Shën Panteleimoni",
Departamenti i Ortodontisë, Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut

Hyrje: Splintat okluzal, të njohura si "splinta nate", pajisje ortopedike dhe pajisje orale, përdoren shpesh në praktikat dentare për të trajtuar anomalitë e sistemit mastikatorë. **Qëllimi:** Të tregohet efektiviteti i përdorimit të splintave okluzale në menaxhimin e çrregullimeve të ndryshme të sistemit mastikatorë, duke mbrojtur disqet e nyjeve temporomandibulare (TMJ) nga streset jofunksionale. **Materiali dhe metoda:** Përmes këtyre rasteve të raportuara, ne paraqesim përdorimin e splintave okluzale, si trajtim i ndërmjetëm, duke ripozicionuar nofullën e poshtme në relacionin qendror, si një pozicion fiziologjik trajtimi, përpara fillimit të terapisë ortodontike me aparate ortodontike fikse. Rastet e raportuara tregojnë praninë e simptomave të ndryshme të çrregullimeve temporomandibulare (NTM), të tilla si krepitacione dhe subluksacion i NTM -së, dhimbje koke, dhimbje miofasciale, dhimbje në rajonin e NTM -së dhe dhimbje që perhapen në qafë dhe shpatulla. Pas ekzaminimit të plotë klinik dhe analizës okluzale të kompjuterizuar me skanim dixhital T-Scan, ne bëmë splintat okluzale të ripozicionuara direkte jo nga materiali akrilat i fortë por splinta, ku pasuam me filluamin e trajtimit ortodontik fiks. **Rezultatet:** Pasi të identifikohet shkak i çrregullimeve të lidhura me okluzionin, terapia me splinta okluzale ishte e dobishme për diagnostikimin dhe menaxhimin e çrregullimeve të ndryshme të sistemit mastikator dhe zvogëlimin e ndjeshëm të simptomave në NTM. **Përfundim:** Terapia me splint mund të kontrollojë ndërhyrjet e dhëmbëve dhe lëvizjen mandibulare, duke modifikuar hiperaktivitetin e muskujve, duke ndihmuar muskulin mastikator të relaksohet. Sa herë që kërkohet rirregullimi i okluzionit, është thelbësore të kryhen procedura restauruese me një periudhë terapie me splint për të siguruar, që është arritur një marrëdhënie e qëndrueshme. **Fjalë kyçe:** Çrregullime të sistemit mastikator, splinta okluzale, analiza okluzale e kompjuterizuar me skanim dixhital T-Scan.

Management of masticatory system disorders through occlusal splint therapy

Vesna Trpevska

Faculty of Medical Sciences, Goce Delcev University, Stip
PHO University Dental Clinical Center „St. Panteleimon“, Department of Orthodontics, Skopje, Republic of North Macedonia

Introduction: Occlusal splints, known as night guards, orthotic appliances, and oral appliances, are used frequently in dental practices to treat abnormalities of the masticatory system. **Aim:** To show the effectiveness of the occlusal splints in the management of various masticatory system disorders, protecting the temporomandibular joint (TMJ) discs from dysfunctional stresses. **Material and method:** Through these case reports, we present the occlusal splints use, as an intermediate treatment, by repositioning the mandible in the central relation, as a physiologic treatment position, before starting the orthodontic therapy with fixed orthodontic appliances. Our case reports had the presence of various temporomandibular disorders (TMD) symptoms, such as crepitations and subluxation of TMJ, headaches, myofascial pain, pain in the TMJ region and pain radiating to the neck and shoulders. After the complete clinical examination and digital T-Scan computerised occlusal analysis, we made a repositioning, directive, non-permissive splint of hard acrylic or a permissive splint, after which we started the fixed orthodontic treatment. **Results:** Once the cause of occlusal-related disorders is identified, occlusal splint therapy is useful for the diagnosis and management of various masticatory system disorders and considerably reduces TMD symptoms. **Conclusion:** The splint therapy can control teeth interferences and mandibular movement, modifying the muscle hyperactivity by helping the masticatory muscle relax. Whenever a rearrangement of the occlusion is required, it is essential to do restorative procedures with a period of splint therapy to ensure that a stable relationship has been obtained. **Keywords:** Masticatory system disorders, occlusal splints, digital T-Scan computerised occlusal analysis.

Gjuha dhe malookluzioni

Migjen Demjaha

Klinikë private, Prishtinë, Kosovë

Gjuha është organ muskulator i cili mbush sipërfaqen funksionale të zgavrës së gojës. Është muskuli më i fortë. Funksionet e gjuhës janë: pertypja, gëlltitja, të folurit dhe frymëmarrja. Gjuha mbështet harkun e sipërm dhëmbor dhe mbështet zhvillimin e harkut të shëndosh dhëmbor përderisa qëndron në pjesën e sipërme të gojës. Mirepo, shprehitë e këqia të gjuhës mund të shkaktojnë edhe malokluzion, cilido qoftë shkaktari (madhësia, postura apo funksioni). Pozita e gjuhës është shumë e rëndësishme për të pasur një rradhitje të mirë të dhëmbëve dhe harmoni okluzale, prej fëmijërisë e deri në adoleshencë. Mirëpo, çrregullimet e gjuhës siç janë interponimi i gjuhës apo makroglosia mund të çojnë deri te çrregullimi i balancit të forcave brenda zgavrës së gojës duke shkaktuar malokluzion. Për të bërë diagnostikimin e mirëfilltë dhe trajtimin e problemeve ortodontike, klinikisti duhet të ketë dijeni për lidhshmërinë e pozitës së gjuhës dhe malokluzionit. Malokluzioini ka mundësi të prevenohet ose së paku të zbutet duke intervenuar me kohë me terapi miofunktionale për përmirësim të pozitës dhe shprehive të gjuhës, duke përmirësuar kështu shëndetin dental në veçanti por edhe atë të përgjithshëm.

Sindroma e qëndrimit me gojë të hapur – një qasje holistike ndaj funksionit, estetikës dhe shëndetit

Can-Florian Keleş

PMU (Paracelsus Medical University) në Salzburg, Austri
Klinike private, Frankfurt, Gjermani

Hyrje: Sindroma e qëndrimit me gojë të hapur (OMPS) është një koncept shkencor inovativ që ripërcakton marrëdhënien midis qëndrimit oral, estetikës së fytyrës dhe shëndetit të përgjithshëm. Frymëmarrja është thelbi i jetës, duke ndikuar në çdo ind në trup. OMPS, e karakterizuar nga mosfunksionim kronik i qëndrimit oral, fillon një kaskadë adaptimesh strukturore, funksionale dhe fiziologjike që ndikojnë në dinamikën e rrugëve të frymëmarrjes, rritjen kraniofaciale dhe ekuilibrin neuromuskular. *Qëllimi:* Ky prezantim do të ofrojë një kuptim themelor të këtij kompleksi sindromash të zhvilluar rishtazi, duke ofruar njohuri elementare se si funksioni nxit zhvillimin estetik të fytyrës dhe si qëndrimi i kompromentuar oral mund të prishë shëndetin sistematik. *Materiali dhe metoda:* përmes materialeve të prezantuara folesi do t'i udhëheqë pjesëmarrësit përmes një eksplorimi holistik të këtyre ndërlydhjeve, duke ofruar një kuptim mbi etiologjinë e malokluzionit. Pjesëmarrësit do të fitojnë një perspektivë të re mbi rolin

The Tongue and Malocclusion

Migjen Demjaha

Private clinic, Pristina, Kosovo.

The tongue is a primarily muscular organ that fills the functional area of the mouth. It is the strongest muscle. The functions of the tongue are: mastication, swallowing, speech, and breathing. The tongue supports the upper dental arch and encourages healthy dental arch development when it rests against the roof of the mouth. On the other hand, malocclusion can result from the tongue habit, whatever the cause may be (size, posture or function). The position of the tongue is very important for maintaining good dental alignment and occlusal harmony from early childhood into adulthood. Over time, incorrect tongue postures like tongue thrusting or macroglossia can cause malocclusion by altering the delicate balance of forces inside the oral cavity. To diagnose and treat orthodontic problems, dental clinicians must know the connection between tongue position and dental malocclusion. Malocclusion can be prevented or minimised with early intervention, such as myofunctional therapy to correct tongue position and habits, improving dental health and wellbeing overall.

Open Mouth Posture Syndrome – A Holistic Approach to Function, Aesthetics and Health

Can-Florian Keleş

PMU (Paracelsus Medical University) in Salzburg, Austria
Private clinics, Frankfurt, Germany

Introduction: Open Mouth Posture Syndrome (OMPS) is an innovative scientific concept that redefines the relationship between oral posture, facial aesthetics and overall health. Breathing is the essence of life, affecting every tissue in the body. OMPS, characterised by chronic dysfunction of oral posture, initiates a cascade of structural, functional and physiological adaptations that affect airway dynamics, craniofacial growth and neuromuscular balance. *Purpose:* This presentation will provide a fundamental understanding of this newly developed syndrome complex, providing basic insights into how function drives facial aesthetic development and how compromised oral posture can disrupt systemic health. *Material and methods:* Through the materials presented, the speaker will guide participants through a holistic exploration of these interrelationships, providing insight into the aetiology of malocclusion. Participants will gain a new perspective on the role of function

e funksionit në harmoninë e fytyrës, do të kuptojnë implikimet e thella sistematike të OMPS dhe do të largohen me njohuri praktike për të integruar ortodoncinë e fokusuar në rrugët e frymëmarrjes dhe terapinë miofunktionale në praktikën klinike. *Përfundim:* Ky leksion është thelbësor për klinikistët që kërkojnë të zgjerojnë ekspertizën e tyre në zhvillimin estetik të orientuar drejt shëndetit, menaxhimit të rrugëve të frymëmarrjes të bazuar në prova dhe rastet rezistente ndaj trajtimit. *Fjalët kyçe:* OMPS, rritja e fytyrës, ortodoncia e rrugëve respiratore, terapia miofunktionale, zhvillimi kraniofacial, frymëmarrja dhe shëndeti, ndërlikohet sistematike.

Karakteristikat e anomalive dentare dhe korrelacioni me modelet e rritjes skeletore

Venera Kočinaj¹, Cvetanka Bajraktarova-Misevska², Arif Arifi³, Maja Naumova⁴

¹ Klinika e Ortodoncise, Qendra Klinike Stomatologjike Universitare e Kosovës

² Departamenti i Ortodoncise Fakulteti i Stomatologjise, "Ss.Cyril and Methodius" Universiteti i Shkupit, Republika e Maqedonisë së Veriut

³ Universiteti Shtetëror i Tetovës, Republika e Maqedonisë së Veriut

⁴ Qendra Mjekësore Ushtarake, Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut

Hyrje: përcaktimi i prevalencës së anomalive dentare, regjionit dhe nofullës së përfshirë mund të ndikojë në funksionin, estetikën dhe zhvillimin e përgjithshëm skeletorë. Diagnostifikimi në kohë është i rëndësishëm për planin e terapisë, parandalimin e komplikimeve dhe zvogëlimin e efekteve të dëmshme. *Qëllimi:* Qëllimi i këtij punimi ishte të përcaktojë karakteristikat e anomalive dentare dhe prezencën e lidhjes së tyre me modelet e rritjes skeletore. *Materiali dhe metoda:* Studimi 3 vjeçarë përfshin një grup të pacientëve ortodontik, që u klasifikuan sipas kriterëve të përfshirjes dhe përjashtimit. Anomalitë dentare u përcaktuan në bazë të egzaminimit klinik, ortopantomografik dhe të fotografive. Vlerësimi cefalometrik është matur në radiografi laterale. *Rezultate:* Anomalitë dentare rezultuan me frekuencë të lartë për dy a më shumë anomali prezente të lokalizuara në regjionin frontal në të dy nofullat. Matjet lineare dhe këndore në radiografitë anësore rezultuan me lidhje preferenciale të anomalive të caktuara dentare me modelet skeletore. U vu re një lidhje statistikisht e rëndësishme për $p < 0.05$. *Përfundimi:* Rezultatet e këtij studimi konfirmojnë përqindje të lartë të anomalive të caktuara dentare dhe prezencë të lidhjes me modele skeletore. Në studimet në vazhdim rekomandohet kujdes i shtuar në diagnostifikim dhe trajtim ortodontik. *Fjalët kyçe:* anomali dentare, modele skeletore, ortopantomografi, radiografi laterale.

in facial harmony, understand the deep systemic implications of OMPS, and leave with practical knowledge to integrate airway-focused orthodontics and myofunctional therapy into clinical practice. *Conclusion:* This lecture is essential for clinicians seeking to expand their expertise in health-oriented aesthetic development, evidence-based airway management, and treatment-resistant cases. *Keywords:* OMPS, facial growth, airway orthodontics, myofunctional therapy, craniofacial development, breathing and health, systemic interrelationships.

Characteristics of dental anomalies and correlation with skeletal growth patterns

Venera Kočinaj¹, Cvetanka Bajraktarova-Misevska², Arif Arifi³, Maja Naumova⁴

¹ Clinic of Orthodontics, University Clinical Dental Center of Kosovo

² Department of Orthodontics Faculty of Dentistry, "Ss.Cyril and Methodius" University of Skopje, Republic of North Macedonia

³ State University of Tetovo, Republic of North Macedonia

⁴ Military Medical Center, Skopje, Republic of North Macedonia

Introduction: Determining the prevalence of dental anomalies, the region and the jaw involved can affect function, aesthetics and overall skeletal development. Timely diagnosis is important for the treatment plan, preventing complications and reducing harmful effects. *Objective:* This study aimed to determine the characteristics of dental anomalies and their relationship with skeletal growth patterns. *Material and methods:* The 3-year study included a group of orthodontic patients who were classified according to inclusion and exclusion criteria. Dental anomalies were determined based on clinical examination, orthopantomographic and photographs. Cephalometric assessment was measured on lateral radiographs. *Results:* Dental anomalies resulted in a high frequency of two or more anomalies present, localised in the frontal region in both jaws. Linear and angular measurements on lateral radiographs resulted in a preferential association of certain dental anomalies with skeletal patterns. A statistically significant association was observed for $p < 0.05$. *Conclusion:* The results of this study confirm a high percentage of certain dental anomalies and the presence of association with skeletal patterns. In future studies, increased care in orthodontic diagnosis and treatment is recommended. *Keywords:* dental anomalies, skeletal patterns, orthopantomography, lateral radiography.

Kthimi në baziken- pse ka qaq rëndësi kontrolli i dimensionit vertical?

Klodian Shahu

Klinikë private, Tiranë, Shqipëri

Hyrje: Ortodoncia në dy dekadat e fundit ka pësuar një zhvillim të shpejtë dhe të habitshëm me ardhjen e teknologjive 3D dhe shfaqjen e materialeve dhe metodologjive gjithnjë e më të rafinuara. Megjithatë, vëzhguesit më të kujdesshëm të këtij fenomeni nuk mund të mos vërejnë rrezikun e lartë që ekziston për të humbur nga vëmendja qëllimin thelbësor të punës sonë si mjekë ortodontë, që është shëndeti i pacientëve tanë. Ka autore, që kanë theksuar se respektimi i parimeve themelore të ortodoncisë dhe mostejkalimi i kufijve biologjikë është çelësi, për të arritur përsosmërinë në një mënyrë etike dhe respektuese për pacientët tanë. **Qëllimi:** kryesor i këtij prezantimi është të tregojë rëndësinë e kontrollit vertikal gjatë trajtimit ortodontik në mënyrë që të ketë një rezultat të suksesshëm. **Materiali dhe metoda:** Përmes rasteve klinike të prezantuar mund të shihet rëndësinë e këtij parimi. Fatkeqësisht të lënë mënjanë këto ditë ku teknologjitë kanë pasur një zhvillim të shpejtë. **Përfundimi:** Duke marrë parasysh dimensionin e dhëmbëve të pacientëve tanë në lidhje me strukturën e tyre skeletore dhe pamjen e përgjithshme të fytyrës së tyre, profili i tyre, duhet të jetë mënyra jonë e qasjes ndaj trajtimit ortodontik edhe në këto vite të inovacionit të madh, së bashku me aftësinë për të vepruar në tre dimensionet e hapësirës në një mënyrë individuale për secilin pacient. **Fjalët kyçe:** parime biologjike dhe estetike, dimensionit i protezës, kontrolli vertikal.

Back to basics - why is it so important to control the vertical dimension?

Klodian Shahu

Private clinic, Tirana, Albania

Introduction: Orthodontics has undergone a rapid and surprising development in the last two decades with the advent of 3D technologies and the emergence of increasingly refined materials and methodologies. However, the most careful observers of this phenomenon cannot help but notice the high risk that exists of losing sight of the essential goal of our work as orthodontists, which is the health of our patients. There are authors who have emphasised that respecting the fundamental principles of orthodontics and not exceeding biological limits is the key to achieving excellence ethically and respectfully for our patients. **Purpose:** The main purpose of this presentation is to show the importance of vertical control during orthodontic treatment to have a successful outcome. **Material and method:** Through the clinical cases presented, the importance of this principle can be seen. Unfortunately, left aside these days where technologies have had a rapid development. **Conclusion:** Considering the dimension of our patients' teeth in relation to their skeletal structure and the general appearance of their face, their profile should be our way of approaching orthodontic treatment, even in these years of great innovation, together with the ability to operate in the three dimensions of space in an individual way for each patient. **Keywords:** biological and aesthetic principles, prosthesis dimension, vertical control.

Prezantimi oral / Oral Presentation

Planifikimi digjital dhe ankorimi skeletor palatinal

Hana Cukaj Ademi

Klinikë private, Prishtinë, Kosovë

Hyrje: Ankorimi skeletor palatinal është bërë një komponent kyç në trajtimet ortodontike që kërkojnë kontroll të lartë të lëvizjes dentare. Me zhvillimin e teknologjisë digjitale, planifikimi dhe vendosja e mini-vidave është bërë më i saktë dhe më i parashikueshëm. **Qëllimi:** Të paraqitet roli i planifikimit digjital në optimizimin e pozicionimit të TAD-ëve palatinalë dhe në dizajnimin e aparaturave të personalizuar për trajtime me zgjerim transversal ose lëvizje të kontrolluar të segmentit posterior. **Materiali dhe metoda:** Rastet klinike janë trajtuar duke përdorur skanime intraorale dhe CBCT për të ndërtuar modele 3D. Është bërë planifikimi digjital për pozicionimin virtual të mini-vidave dhe krijimin e pajisjeve ortodontike të printuara 3D. Është vlerësuar saktësia e pozicionimit përmes krahasimit të planit virtual me rezultatet post-operatore. **Rezultati:** Planifikimi digjital siguroi saktësi të lartë në vendosjen e TAD-ëve, përshtatshmëri të shkëlqyer të pajisjeve dhe kontroll më të mirë të lëvizjeve ortodontike. Koha e trajtimit u shkurtua dhe komplikacionet u minimizuan. **Përfundimi:** Integrimi i teknologjisë digjitale në planifikimin e ankorimit palatinal rrit saktësinë, efikasitetin dhe personalizimin e trajtimit ortodontik, duke e bërë këtë qasje një standard të ri në praktikën moderne. **Fjalët kyçe:** 3D, TAD, teknologjisë digjitale, ankorimit palatinal.

Digital planning and palatal skeletal anchorage

Hana Cukaj Ademi

Private clinic, Prishtina, Kosovo

Introduction: Palatal skeletal anchorage has become a key component in orthodontic treatments that require high control of dental movement. With the development of digital technology, the planning and placement of mini-screws has become more accurate and predictable. **Objective:** To present the role of digital planning in optimising the positioning of palatal TADs and in the design of personalised appliances for treatments with transverse expansion or controlled movement of the posterior segment. **Material and methods:** Clinical cases were treated using intraoral and CBCT scans to build 3D models. Digital planning was performed for virtual positioning of mini-screws and creation of 3D printed orthodontic appliances. The accuracy of positioning was assessed by comparing the virtual plan with the post-operative results. **Result:** Digital planning ensured high accuracy in the placement of TADs, excellent adaptation of the devices and better control of orthodontic movements. Treatment time was shortened and complications were minimised. **Conclusion:** The integration of digital technology in palatal anchorage planning increases the accuracy, efficiency and personalisation of orthodontic treatment, making this approach a new standard in modern practice. **Keywords:** 3D, TAD, digital technology, palatal anchorage.

Poster prezantimet / Poster presentations

Efektet e terapise me splint ne levizshmerine e segmentit te siperm cervical te pacientet me crregullime temporomandibulare (TMD)**Matilda Shena¹, Eva Habazaj²**¹ Departamenti i Stomatologjisë/ SPA Ortognatodonci. Fakulteti i Shkencave Mjekësore. Albanian University, Tiranë, Shqiperi² Klinika Stomatologjike Universitare, Tiranë, Shqiperi

Hyrje: Çrregullimet në Nyjen Temporomandibulare (TMD), të diagnostikuara sipas kriterëve DC/TMD, përshijnë një sërë patologjish si dhimbje miofaciale, dislokimi i diskut dhe artritis temporomandibular. **Qëllimi:** i këtij studimi ishte të vlerësonte efektet e përdorimit të splintit okluzal në përmirësimin e levizshmërisë së qafës (ROM cervical) dhe reduktimin e dhimbjes te pacientët me TMD. **Materiali dhe metoda:** në studim u përfshinë 20 pacientë (18 femra dhe 2 meshkuj), të moshës 18-65 vjeç, të cilët u trajtuan për një periudhë 3 mujore me splint stabilizues. Janë aplikuar kriteret e qarta për përfshirjen dhe përjashtimin. Lëvizshmëria cervikale (rotacioni, fleksioni lateral dhe ekstension) u mat në tre kohë të ndryshme (T0, T1 dhe T2) me goniometer, ndërsa hapja aktive dhe pasive e gojes u mat me kaliber manual. Dhimbja u vlerësua përmes shkallës analoge vizuale (VAS). **Rezultatet:** treguan një rritje të ndjeshme të ROM cervical, veçanërisht në rotacionin e djathtë dhe ekstension, si dhe reduktim të dhimbjes subjektive (p.sh., VAS Mean nga 32.17 në 25.91). Nje pjesë e këtyre ndryshimeve rezultuan statistikisht të rëndësishme ($p < 0.05$) sipas analizës së regresionit linear. **Perfundimi:** Ky studim thekson nevojën për një qasje ndërdisiplinore në trajtimin e pacientëve me TMD dhe sugjeron se splinti terapik mund të ndikojë pozitivisht edhe në komponentin cervical. **Fjalë kyçe:** TMD, splint okluzal, goniometer, ROM cervical, VAS, dhimbje miofaciale.

Effects of splint therapy on upper cervical mobility in patients with temporomandibular disorders (TMD)**Matilda Shena¹, Eva Habazaj²**¹ Department of Dentistry/SPA Orthognathodontics. Faculty of Medical Sciences. Albanian University, Tirana, Albania.² University Dental Clinic, Tirana, Albania.

Introduction: Temporomandibular Joint Disorders (TMD), diagnosed according to DC/TMD criteria, include a range of pathologies such as myofascial pain, disc dislocation, and temporomandibular arthritis. **Purpose:** This study was to evaluate the effects of occlusal splint use on improving neck mobility (cervical ROM) and reducing pain in patients with TMD. **Material and methods:** The study included 20 patients (18 females and 2 males), aged 18-65 years, who were treated for a period of 3 months with a stabilising splint. Clear inclusion and exclusion criteria were applied. Cervical mobility (rotation, lateral flexion and extension) was measured at three different times (T0, T1 and T2) with a goniometer, while active and passive mouth opening was measured with a manual calliper. Pain was assessed using a visual analogue scale (VAS). **Results:** showed a significant increase in cervical ROM, especially in right rotation and extension, as well as a reduction in subjective pain (e.g., VAS Mean from 32.17 to 25.91). Some of these changes were statistically significant ($p < 0.05$) according to linear regression analysis. **Conclusion:** This study highlights the need for an interdisciplinary approach in the treatment of patients with TMD and suggests that therapeutic splinting may also positively affect the cervical component. **Keywords:** TMD, occlusal splint, goniometer, cervical ROM, VAS, myofascial pain.

Trajtimi multidisciplinare i hiperdoncionit dhe impaksionit te dhembeve– raport rasti

Venera Kocinaj¹, Lavdiye Leci- Morina², Mirlinda Sopi-Krasniqi³, Valmira Halilaj⁴, Emira Koshi⁵, Thana Kosumi⁶

¹ Klinika e Ortodoncise, QKSU e Kosovës

² Klinika e Kirurgjise Orale, QKSU e Kosovës

³ Klinika e Paradontologjise dhe Mjekesise Orale, Qendra Klinike Stomatologjike Universitare e Kosovës

⁴ Klinikë Private, Gjilan, Kosovë

⁵ Klinikë Private, Prishtinë, Kosovë

⁶ Klinika e Protetikës, QKSU e Kosovës

Hyrje: Hiperdoncioni është anomali e numrit më të madh të dhëmbëve në harkun dentarë. Impaksioni është crregullim në rrugën eruptive të dhëmbit, si rezultat i një pengese fizike të shkaktuar nga ndonjë faktorë lokal. Ndërgjegjësimi mbi rëndësinë e njohjes klinike të lidhjes mes tyre, shkallën e shprehjes, diagnostifikimin dhe trajtimin në kohë, përbën një hap të rëndësishëm në korrigjimin e funksionit, fonetikës, estetikës dhe zhvillimit normal të skeletit kraniofacial. Menaxhimi multidisciplinarë është i domosdoshëm. **Qëllimi:** i këtij punimi është të paraqes trajtimin e suksesshëm ortodontik dhe bashkëpunimin midis disiplinave relevante në trajtimin e dy anomalive ortodontike të paraqitura njëkohësisht. **Materiali dhe metoda:** Pacienti 13-vjeç i gjinisë mashkullore, diagnostikohet me mungesë të dhëmbit 11. Në ortopantomografi vërehet meziodens, një inciziv qendrorë hiperdontik në maksillë dhe dy premolarë në mandibul. Inklinim distal i incizivit qendrorë të impaktuar. Në matjet intraorale, gnatometrike në modele studiuese, analizën e fotografive intraorale konstatohet hapësirë e mjaftueshme për tërheqjen e dhëmbit në varg. Në vlerësimin e rëntgenografisë laterale rezultojnë klase e II skeletore në drejtimin sagittal dhe hipodivergjent në drejtimin vertical. Intervenimi kirurgjik përfshin ekstraksionin e dhëmbëve hiperdontik me lembo mukoperiostale vestibulare në maksillë dhe lembo linguale në mandibul, osteotomi dhe largimin e folikuleve të dhëmbëve. Intraoperative u vendos butoni vestibulare për tërheqje të dhëmbit 11. Rasti u trajtua fillimisht me aparat mobil, pastaj me aparat ortodontik fiks, braketa metalik, slot 0.22, teknika SWA. Trajtimi ortodontik u përfundua me kohëzgjatje 1.5 vjetare. Në fund për të plotësuar estetikën u bë gingivektomia me lazer në regionin frontal deri te premolarët e parë. **Rezultatet:** Intervenimi kirurgjik ishte domosdoshmërisht i kushtëzuar para trajtimit ortodontik. Nivelimi estetik i gingivës përmbylli me sukses punën multidisciplinare. **Përfundimi:** diagnostifikimi në kohe dhe bashkëpunimi me disiplinat e tjera ishte domosdoshmërisht i kushtëzuar për arritjen e objektivave të caktuara. **Fjalët kyçe:** hiperdoncion, impaksion, SWA teknika, ortopantomografi, rentgenografi laterale.

Multidisciplinary treatment of hyperdontia and tooth impaction – case report

Venera Kocinaj¹, Lavdiye Leci- Morina², Mirlinda Sopi-Krasniqi³, Valmira Halilaj⁴, Emira Koshi⁵, Thana Kosumi⁶

¹ Orthodontics Clinic, UDCC of Kosovo

² Oral Surgery Clinic, UDCC of Kosovo

³ Periodontology and Oral Medicine Clinic, University Dental Clinical Centre of Kosovo

⁴ Private Clinic, Gjilan, Kosovo

⁵ Private Clinic, Prishtina, Kosovo

⁶ Prosthodontics Clinic, UDCC of Kosovo

Introduction: Hyperdontia is an anomaly of the greater number of teeth in the dental arch. Impaction is a disorder in the eruptive path of the tooth due to a physical obstacle caused by some local factors. Awareness of the importance of clinical recognition of the relationship between them, the degree of expression, timely diagnosis and treatment, constitutes an important step in correcting the function, phonetics, aesthetics and normal development of the craniofacial skeleton. Multidisciplinary management is essential. **The purpose** of this paper is to present successful orthodontic treatment and collaboration between relevant disciplines in the treatment of two orthodontic anomalies presented simultaneously. **Material and methods:** A 13-year-old male patient was diagnosed with a missing tooth 11. Orthopantomography shows mesiodens, a hyperdontic central incisor in the maxilla and two premolars in the mandible. Distal inclination of the impacted central incisor. Intraoral, gnathometric measurements in study models and analysis of intraoral photographs indicate sufficient space for tooth extraction in the row. Lateral radiography evaluation results in a skeletal class II in the sagittal direction and hypodivergent in the vertical direction. Surgical intervention includes the extraction of hyperdontic teeth with a vestibular mucoperiosteal flap in the maxilla and a lingual flap in the mandible, osteotomy and removal of tooth follicles. Intraoperatively, a vestibular button was placed to extract tooth 11. The case was initially treated with a mobile appliance, then with a fixed orthodontic appliance, metal brackets, slot 0.22, SWA technique. The orthodontic treatment was completed after 1.5 years. Finally, to complete the aesthetics, laser gingivectomy was performed in the frontal region up to the first premolars. **Results:** Surgical intervention was necessarily conditional before orthodontic treatment. The aesthetic levelling of the gingiva successfully concluded the multidisciplinary work. **Conclusion:** Timely diagnosis and cooperation with other disciplines were necessarily conditional for achieving the specified objectives. **Keywords:** hyperdontia, impaction, SWA technique, orthopantomography, lateral radiography.

Menaxhimi i terapise ekstraktive. Prezantim rasti

Amela Koto¹, Mario Rrapaj²

¹ Departamenti i Stomatologjisë/ SPA Ortognatodonci. Fakulteti i Shkencave Mjekësore. Albanian University, Tiranë, Shqipëri

² Klinikë private, Shqipëri

Hyrje: Trajtimi ortodontik tek pacientët në periudhën e rritjes kërkon një planifikim të kujdesshëm, duke marrë në konsideratë faktorët skeletik, dentarë dhe estetik. Rastet me mungesë të theksuar hapësire për kaninët në harkun maksilar, përbëjnë një sfidë të rëndësishme klinike. Vendimarrja midis trajtimit joekstraktiv dhe atij me ekstraksione mbetet një nga aspektet më të debatueshme në ortodoncinë bashkëkohore. **Qëllimi:** Qëllimi i këtij rasti klinik ishte të vlerësohej efektiviteti i kombinimit të aparateve funksionale (RPE dhe Lip Bumper) me teknikën fikse MBT në trajtimin e mungesës së hapësirës për kaninë në harkun maksilar dhe korrigjimin e malokluzionit të klasës së dytë, si dhe ndikimi i ekstraksioneve në përmirësimin e rezultateve funksionale dhe estetike. **Materiali dhe metoda:** Nga ekzaminimet klinike, fotografitë ekstra dhe intraorale dhe analizat radiologjike, pacientja femër, 12 vjeçe, u konstatua me mungesë të theksuar hapësire në maksillë, për erruptimin e dhëmbit 13 të impaktuar dhe dhëmbit 23 ektopik. Në harkun mandibular u vërejt retroinklinim i incizivëve dhe rrotacion i dhëmbëve 33 dhe 43. Në planin sagital u përcaktua një malokluzion i klasës së II molare bilaterale. Trajtimi u zhvillua në tre faza: Faza e parë: përdorimi i aparateve funksionale të përkohshme – zgjerues maksilar i shpejtë (RPE) dhe Lip Bumper për harkun mandibular; Faza e dytë: pas analizës së Bolton, që tregoi grumbullim >6 mm në maksillë, u vendos ekstraksioni i dhëmbëve 14 dhe 24; Faza e tretë: aplikimi i aparatit fiks me teknikën MBT për nivelim, drejtim, mbyllje hapësirash dhe korrigjim të klasës së II molare. **Rezultatet:** pas aktivizimit të RPE për një periudhë dy mujore, u arrit një zgjerim transversal prej 6 mm, kjo nuk rezultoi e mjaftueshme për erruptimin e dhëmbit 13 dhe 23. Pas ekstraksioneve të dhëmbëve 14 dhe 24, u vërejt rezultati i menjëhershëm. Faza përfundimtare me aparatit fiks MBT siguroi nivelim dhe mbyllje të hapësirave, si dhe korrigjim të malokluzionit të klasës së dytë, duke arritur një rezultat funksional dhe estetik të kënaqshëm. **Përfundimi:** pavarisht moshës ku piku i rritjes nuk kishte përfunduar dhe trajtimin me aparatet funksionale, këto faktor nuk ishin të mjaftueshëm në zhgjidhjen e problematikave të trajtimit. Në ortodoncinë modern dhe epokën e teknonlogjisë realizimi i rasteve me ekstraksione të dhëmbëve, mbetet gjithmonë një zgjidhje optimale. **Fjalët kyçe:** RPE, Lip Bumper, teknika MBT, ekstraksione, klasë II molare.

Management of extraction therapy. Case presentation

Amela Koto¹, Mario Rrapaj²

¹ Department of Dentistry/ SPA Orthognathodontics. Faculty of Medical Sciences. Albanian University, Tirana, Albania

² Private clinic, Albania

Introduction: Orthodontic treatment in patients during the growth period requires careful planning, taking into account skeletal, dental and aesthetic factors. Cases with a pronounced lack of space for the canine in the maxillary arch constitute a significant clinical challenge. Decision-making between non-extraction and extraction treatment remains one of the most controversial aspects in contemporary orthodontics. **Purpose:** The purpose of this clinical case was to evaluate the effectiveness of the combination of functional appliances (RPE and Lip Bumper) with the fixed MBT technique in the treatment of lack of space for the canine in the maxillary arch and the correction of class II malocclusion, as well as the impact of extractions in improving functional and aesthetic results. **Material and methods:** From clinical examinations, extra- and intraoral photographs and radiological analyses, the female patient, 12 years old, was found to have a pronounced lack of space in the maxilla, due to the eruption of impacted tooth 13 and ectopic tooth 23. In the mandibular arch, retroclination of the incisors and rotation of teeth 33 and 43 were observed. In the sagittal plane, a bilateral molar class II malocclusion was determined. The treatment was carried out in three phases: First phase: use of temporary functional appliances – rapid maxillary expander (RPE) and Lip Bumper for the mandibular arch; Second phase: after the Bolton analysis, which showed crowding >6 mm in the maxilla, extraction of teeth 14 and 24 was decided; Third phase: application of fixed appliance with the MBT technique for leveling, alignment, space closure and correction of molar class II. **Results:** after activating the RPE for a period of two months, a transverse expansion of 6 mm was achieved, which was not sufficient for the eruption of teeth 13 and 23. After the extractions of teeth 14 and 24, the immediate result was observed. The final phase with the MBT fixed appliance ensured levelling and closure of the spaces, as well as correction of the class II malocclusion, achieving a satisfactory functional and aesthetic result. **Conclusion:** despite the age at which the growth peak had not ended and the treatment with functional appliances, these factors were not sufficient in solving the treatment problems. In modern orthodontics and the era of technology, the realisation of cases with tooth extractions always remains an optimal solution. **Keywords:** RPE, Lip Bumper, MBT technique, extractions, class II molars.

MARPE- Prezantim rasti

Diturije Bytyqi¹, Agron Bytyqi²

^{1,2} Klinikë private, Prishtinë, Kosovë

Hyrje: Hapja e sutures midpalatine tek moshat adulte paraqet sfidë në vete si në fushën e ortodoncisë ashtu dhe të kirurgjisë ortognatike. Deri vonë si opsion i vetëm për hapjen e suturës palatine dhe zgjerimin transversal të maksilës, në moshat adulte ka qenë përmes metodës SARPE (surgically-assisted rapid palatal expansion). Viteve të fundit ka gjetë zbatim edhe një metodë e re, metoda MARPE (miniscrew -assisted rapid palatal expansion). **Qëllimi:** i këtij prezantimi është që të tregohen përparësitë, procedura dhe rezultati me metoden MARPE te rasti klinik. **Materiale dhe metoda:** Pacientja A.G. moshë 22 vjeçe e diagnostifikuar me malokluzion skeletorë të kl III, diskrepancë sagjitale dhe transversale e maksillës ndaj mandibulës, profil konkav, korridore bucale, kafshim të kryqezuar anterior dhe posterior, dendësi dentare. Duke u nisur nga diagnoza janë dhënë opsionet e mundshme të trajtimit. Trajtimi u realizua me metodën MARPE, si metodë joinvazive dhe me aparatit fikse ortodontike. Nga imazhet radiologjike 3D dhe skanimi intraoral është përcaktuar trashësia e kockës dhe në modellet digjitale janë përcaktuar lokuset ku do inserohen minividat. Me ndihmen e guides orientuese inserohen 4 minividat në palatum. Merret serish masa e modeleve me skan body dhe punohen ekspanderat bone borne. **Rezultati:** Me aktivizimin e vazhdueshëm të vidës së ekspanderit, sipas protokollit u arrit hapja e suturës midpalatine dhe zgjerimi i dëshiruar i maksillës, korrektura e kafshimit të kryqezuar antero posterior, përmirësimi i korridoreve bucale, buzeqeshja dhe profili. **Përfundimi:** Ky rast i prezantuar demonstroi trajtimin e suksesshëm me MARPE, si një metodë më pak invazive krahasuar me SARPE, shmang nevojën e një ndërhyrje kirurgjike dhe ofron korrigjim funksional dhe estetik dentofacial. **Fjalët kyçe:** MARPE, SARPE, kl. III, 3D.

Ndikimi i Gëllitjes Atipike në Deformimin e Mandibulës – Prezantim rasti

Ariana Shoshi^{1,2}, Blerim Mehmeti^{1,3}, Ylli Shoshi²

¹ Qendra Klinike Stomatologjike Universitare e Kosovës, Klinika e Ortodoncisë; ² AMECC "Rezonanca"

¹ Klinika e Ortodoncisë, Qendra Klinike Stomatologjike Universitare e Kosovës; ³ Kolegji AAB, Prishtinë, Kosovë

² Klinika e Kirurgjisë Maksillofaciale, Qendra Klinike Universitare e Kosovës

Hyrje: Gëllitja atipike është një çrregullim funksional orofacial që karakterizohet nga një model jonormal i lëvizjes së gjuhës gjatë gëllitjes i cili nëse nuk trajtohet në kohë,

MARPE- Case presentation

Diturije Bytyqi¹, Agron Bytyqi²

^{1,2} Private clinic, Prishtina, Kosovo

Introduction: Opening the midpalatal suture in adults represents a challenge in itself both in the field of orthodontics and orthognathic surgery. Until recently, the only option for opening the palatal suture and transverse expansion of the maxilla in adults was through the SARPE method (surgically-assisted rapid palatal expansion). In recent years, a new method has also been applied, the MARPE method (miniscrew-assisted rapid palatal expansion). **The purpose** of this presentation is to show the advantages, procedure and result of the MARPE method in a clinical case. **Materials and methods:** Patient A.G., 22 years old, diagnosed with skeletal malocclusion class III, sagittal and transverse discrepancy of the maxilla to the mandible, concave profile, buccal corridors, anterior and posterior crossbite, and dental density. Starting from the diagnosis, possible treatment options were given. The treatment was performed with the MARPE method, as a non-invasive method and with fixed orthodontic appliances. From the 3D radiological images and intraoral scanning, the bone thickness was determined, and in the digital models, the loci where the miniscrews will be inserted were determined. With the help of the orientation guide, the 4 miniscrews are inserted into the palate. The models are measured again with a body scan, and the bone-borne expanders are worked. **Result:** With continuous activation of the expander screw, according to the protocol, the midpalatal suture opening and the desired maxillary expansion were achieved, the anteroposterior crossbite was corrected, the buccal corridors were improved, and the smile and the profile were improved. **Conclusion:** This presented case demonstrates successful treatment with MARPE, as a less invasive method compared to SARPE, avoiding the need for surgical intervention and providing functional and aesthetic dento-facial correction. **Keywords:** MARPE, SARPE, class III, 3D.

The Impact of Atypical Swallowing on Mandibular Deformity – Case Presentation

Ariana Shoshi^{1,2}, Blerim Mehmeti^{1,3}, Ylli Shoshi²

¹ University Clinical Dental Centre of Kosovo, Clinic of Orthodontics;

² AMECC "Rezonanca"

¹ Clinic of Orthodontics, University Clinical Dental Centre of Kosovo;

³ AAB College

² Clinic of Maxillofacial Surgery, University Clinical Centre of Kosovo

Introduction: Atypical swallowing is a functional orofacial disorder characterised by an abnormal pattern of tongue movement during swallowing, which, if not treat-

ndikon negativisht në zhvillimin kraniofacial, veçanërisht në regjionin e nofullave. *Qëllimi* i punimit ishte të prezantoj një rast klinik ku gëlltitja atipike ka rezultuar në deformim mandibular, si dhe të theksojë rëndësinë e diagnozës së hershme dhe trajtimit multidisciplinar për parandalimin e komplikimeve funksionale dhe estetike. *Materiali dhe metodologjia*: Ky është prezantim i një rasti klinik, pacient i moshës 12 vjec, i cili është paraqitur me vështirësi në përthypje, vështirësi në të folur dhe frymëmarrje si dhe shqetësime estetike. Pas ekzaminimit klinik kemi arritur tek diagnoza përfundimtare, gëlltitje atipike persistente. Trajtimi ka përfshirë vendosjen e aparatit ortodontik për korrigjimin e kafshimit të hapur posteriore dhe devijimit të vijës së mesit, terapi miofunksionale për riedukimin e modelit të gëlltitjes, ushtrime për forcimin e muskujve orofacialë, pozicionimin e gjuhës dhe përmirësimin e frymëmarrjes nazale si dhe vlerësim për ndërhyrje të mundshme kirurgjikale në raste të avancuara. *Rezultatet*: Trajtimi ka rezultuar në përmirësim në mbylljen e kafshimit, modelin e gëlltitjes, tonusin e gjuhës dhe muskujve orofacialë që në fillim të muajit të dytë. Pacienti ende është në trajtim. *Përfundimi*: Si përfundim konkludojmë se tek rastet me gëlltitje atipike diagnoza dhe ndërhyrja e hershme janë thelbësore për të parandaluar pasojat më të rënda. *Fjalët kyçe*: Gëlltitje atipike, deformim mandibular, terapi miofunksionale, ortodonci, trajtim multidisciplinar.

Karakterizimi akustik i tingullit Sh - /ʃ/ te pacienti ortodontik permes analizes spektrografike – prezantim rasti

Rina Caka¹, Korab Shaqiri², Armend Xhoni³, Egin Hoxha⁴, Blerim Mehmeti^{5,3}

¹ Klinikë private, Prishtinë, Kosovë

² Universiteti i Prishtinës "Hasan Prishtina", Prishtinë, Kosovë

³ Kolegji AAB, Prishtinë, Kosovë

⁴ Klinikë private, Kosovë

⁵ Klinika e Ortodontisë, Qendra Klinike Stomatologjike Universitare e Kosovës; 3 Kolegji AAB, Prishtinë, Kosovë

Hyrje: Aparatet ortodontike mobile janë pajisje terapeutike, kur aplikohen në dhëmbë dhe nofulla, ndihmojnë në korrigjimin e anomalive dentoalveolare që nga moshë 7-vjeçare. Këto aparate kanë përdorim të gjerë në ortodoncinë pediatrike për shkak të efektit të tyre pozitiv në udhëheqjen e zhvillimit normal të nofullave dhe korrigjimin e malokluzioneve të lehta dhe të moderuara. Megjithatë, sipas disa studimeve të mëhershme dhe përvojave klinike, është vërejtur se trajtimi me aparate ortodontike mobile mund të shoqërohet me vështirësi në artikullimin korrekt të disa tingujve frikativë, veçanërisht gjatë javëve të para të përdorimit, kur pacienti është ende në fazën e

ed in time, negatively affects craniofacial development, especially in the jaw region. *The aim* of the paper was to present a clinical case where atypical swallowing resulted in mandibular deformity, as well as to emphasise the importance of early diagnosis and multidisciplinary treatment to prevent functional and aesthetic complications. *Material and methodology*: This is a clinical case report, a 12-year-old patient who presented with difficulty chewing, speaking and breathing, as well as aesthetic concerns. After clinical examination, we reached the final diagnosis, persistent atypical swallowing. Treatment included the placement of an orthodontic appliance to correct the posterior open bite and midline deviation, myofunctional therapy to re-educate the swallowing pattern, exercises to strengthen the orofacial muscles, tongue positioning, and improve nasal breathing, as well as assessment for possible surgical intervention in advanced cases. *Results*: The treatment resulted in improvement in bite closure, swallowing pattern, tongue and orofacial muscle tone as early as the beginning of the second month. The patient is still undergoing treatment. *Conclusion*: In conclusion, we conclude that in cases of atypical swallowing, early diagnosis and intervention are essential to prevent the most serious consequences. *Keywords*: Atypical swallowing, mandibular deformity, myofunctional therapy, orthodontics, multidisciplinary treatment.

Acoustic characterisation of the sound Sh - /ʃ/ in an orthodontic patient through spectrographic analysis – case presentation

Rina Caka¹, Korab Shaqiri², Armend Xhoni³, Egin Hoxha⁴, Blerim Mehmeti^{5,3}

¹ Private clinic, Prishtina, Kosovo

² University of Prishtina "Hasan Prishtina", Prishtina, Kosovo

³ AAB College, Prishtina, Kosovo

⁴ Private clinic, Kosovo

⁵ Orthodontics Clinic, University Clinical Dental Centre of Kosovo; 3 AAB College, Prishtina, Kosovo

Introduction: Mobile orthodontic appliances are therapeutic devices that, when applied to the teeth and jaws, help correct dentoalveolar anomalies from the age of 7. These appliances are widely used in pediatric orthodontics due to their positive effect in guiding the normal development of the jaws and correcting mild and moderate malocclusions. However, according to some previous studies and clinical experiences, it has been observed that treatment with mobile orthodontic appliances may be associated with difficulties in the correct articulation of some fricative sounds, especially during the first weeks of use, when the patient is still in the speech adaptation phase. *The aim* of

përshtatjes së të folurit. **Qëllimi** i punimit ishte vlerësimi i ndikimit të aparatit ortodontik të tipit Schwartz në artikullimin akustik të tingullit frikativ /f/, përmes analizës spektrografike. Për realizimin e këtij studimi është përdorur aplikacioni Oscilloscope për të regjistruar dhe analizuar shqiptimin e tingullit /f/ te një paciente femër 10-vjeçare në dy mënyra: njëra duke mbajtur në gojë aparatit ortodontik Schwartz dhe tjetra pa të. **Rezultatet:** e marra në spektrogram treguan dallime të qarta në strukturën akustike të tingullit /f/. Shqiptimi i përsëritur i tingullit gjatë mbajtjes së aparatit tregoi përqendrim të energjisë rreth 4 kHz dhe më pak shpërndarje në frekuencat e larta, duke sugjeruar një artikullim të ndryshuar. Në anën tjetër, spektrogrami pa aparat tregoi një shpërndarje më të gjerë dhe tipike të energjisë deri në 8 kHz. **Përfundimi:** Këto gjetje sugjerojnë se aparatet e lëvizshme ortodontike mund të ndikojnë përkohësisht në qartësinë e të folurit. **Fjalët kyçe:** tingulli /f/, spektrogram, artikullim, aparat ortodontik, frikativë, ndikimi i ortodonticise.

Karakteristikat okluzale në fëmijët e moshës 3–6 vjeç në Prishtinë, Kosovë: një studim opservues

Vesel Rustemaj^{1,2}, Sandra Anic Milosevic¹, Bleta Bahtiri Rustemaj³

¹ Fakulteti i Mjekësisë Stomatologji, Universiteti i Zagrebit, Kroaci;

² UBT-Kolegji, Fakulteti i Stomatologjisë, Prishtinë, Kosovë

¹ Fakulteti i Mjekësisë Stomatologji, Universiteti i Zagrebit, Kroaci, Departamenti i Ortodonticisë

³ Kolegji ISPE Prishtinë, Kosovë.

Qëllimi: Qëllimi i studimit ishte të vlerësoj karakteristikat okluzale të dhëmbëve të qumështit në fëmijët e moshës 3–6 vjeç në çerdhet e Prishtinës, **Materiali dhe metoda:** Është përdorur cluster teknika e mostrimit për të përzgjedhur 655 fëmijë të moshës 3–6 vjeç nga 11 çerdhe publike dhe private në Prishtinë. Në studim janë përfshirë fëmijët me harkun e plote dentarë të qumështit dhe pa trajtim ortodontik të mëparshëm. Tiparet okluzale janë vlerësuar klinikisht në okluzionin qendror, raportet sagitale të molarëve të dytë dhe kanineve të qumështit, overjeti, overbite dhe kafshimi i kryqëzuar. Testi χ^2 u përdor për të testuar mundësinë e varësisë midis variablave të pyetësorit të ekzaminimit klinik gjinisë dhe moshës së fëmijëve. **Rezultatet:** Raporti më i zakonshëm ishte raporti i drejtë i molareve (Klasa I) me 57.7%, ndjekur nga distookluzioni (Klasa II) me 27.8% dhe (Klasa III) me 2.0%. Po ashtu, raporti i kaninit në Klasën I ishte mbizotëruese me (62.9%). Malokluzionet në sagitale ishin të rralla: 84.7% e fëmijëve kishin overjet normal (1–3 mm), 11.3% kishin overjet të rritur (>3 mm), Në rafshin vertikale më të shpeshta janë: kafshimi i thellë (>3 mm) u vu re në 35.7% të fëmijëve, ndërsa kafshimi i reduktuar (<1 mm) 8.9% si dhe kafshimi i hapur me 2.9%.

the work was to evaluate the impact of the Schwartz-type orthodontic appliance on the acoustic articulation of the fricative sound /f/, through spectrographic analysis. For the realisation of this study, the Oscilloscope application was used to record and analyse the pronunciation of the sound /f/ in a 10-year-old female patient in two ways: one while holding the Schwartz orthodontic appliance in the mouth and the other without it. **Results:** obtained in the spectrogram showed clear differences in the acoustic structure of the sound /f/. Repeated pronunciation of the sound while holding the appliance showed a concentration of energy around 4 kHz and less dispersion in high frequencies, suggesting an altered articulation. On the other hand, the spectrogram without the appliance showed a broader and typical energy distribution up to 8 kHz. **Conclusion:** These findings suggest that removable orthodontic appliances may temporarily affect speech intelligibility. **Keywords:** /f/ sound, spectrogram, articulation, orthodontic appliance, fricative, impact of orthodontics.

Occlusal characteristics in children aged 3–6 years in Prishtina, Kosovo: an observational study

Vesel Rustemaj^{1,2}, Sandra Anic Milosevic¹, Bleta Bahtiri Rustemaj³

¹ Faculty of Medicine and Dentistry, University of Zagreb, Croatia;

² UBT-College, Faculty of Dentistry, Prishtina, Kosovo

¹ Faculty of Medicine and Dentistry, University of Zagreb, Croatia, Department of Orthodontics

³ ISPE College Prishtina, Kosovo.

Objective: The study aimed to assess the occlusal characteristics of deciduous teeth in children aged 3–6 years in kindergartens in Prishtina, **Material and methods:** A cluster sampling technique was used to select 655 children aged 3–6 years from 11 public and private kindergartens in Prishtina. The study included children with a full primary dental arch and no previous orthodontic treatment. Occlusal features were clinically assessed in central occlusion, sagittal ratios of second molars and primary canines, overjet, overbite and crossbite. The χ^2 test was used to test the possibility of dependence between the variables of the clinical examination questionnaire, gender and age of the children. **Results:** The most common ratio was the straight molar ratio (Class I) with 57.7%, followed by dystooclusion (Class II) with 27.8% and (Class III) with 2.0%. Also, the canine ratio in Class I was predominant with (62.9%). Malocclusions in the sagittal plane were rare: 84.7% of children had normal overbite (1–3 mm), 11.3% had increased overbite (>3 mm), In the vertical plane the most frequent are: deep bite (>3 mm) was observed in 35.7% of children, while reduced bite (<1 mm) 8.9% and open bite with 2.9%. **Conclusion:** These

Përfundimi: Këto gjetje do të ndihmojnë në strategjitë për përmirësimin e shëndetit oral dhe masat parandaluese në fëmijëri, veçanërisht në lidhje me karakteristikat okuzale në denticionin primar. **Fjalë kyçe:** Malokluzioni, denticioni primar, okluzioni qendror.

findings will help in strategies for improving oral health and preventive measures in childhood, especially in relation to occlusal characteristics in the primary dentition. **Keywords:** Malocclusion, primary dentition, central occlusion.

Korigjimi i hershëm ortodontik i kafshimit të kryqëzuar anterior- Prezantim rasti

Venera Tasholli Rushiti¹, Gëzim Rushiti²

^{1,2} Klinikë private, Kosovë

Hyrje: Studimi trajton zhvillimin historik dhe evolucionin e ortodoncisë, me një theks të veçantë në aparatet ortodontike të lëvizshme (MOA) dhe ndikimin e përparimeve teknologjike në përmirësimin e trajtimeve. **Qëllimi:** kryesor është të vlerësohet roli i inovacioneve të fundit, si sistemi Invisalign, në rritjen e efektivitetit dhe estetikës së trajtimeve ortodontike. **Materiali dhe metoda:** përfshin një rishikim të literaturës shkencore mbi historinë dhe teknologjitë në ortodonci, si dhe një analizë të tre rasteve klinike që demonstrojnë ndikimin e aparateve celulare në korigjimin e pozicionimit të dhëmbëve dhe përmirësimin e funksionit oral. **Rezultatet:** tregojnë se ortodoncia ka pësuar një evolucion të gjatë, nga mekanizmat e thjeshtë të lashtë deri te teknologjitë moderne si Invisalign, të cilat ofrojnë trajtime më estetike dhe të përshtatshme. Rastet klinike ilustronë përmirësime të dukshme në estetikën e buzëqeshjes dhe funksionin oral pas trajtimit me aparate celulare. Rasti i parë tregon korigjimin e pozicionit të dhëmbëve, i dyti thekson rëndësinë e kontrolleve të rregullta gjatë trajtimit dhe i treti tregon ndikime pozitive në estetikë dhe funksion. Angazhimi i pacientit është thelbësor për suksesin e trajtimit. Si përfundim, përdorimi i aparateve ortodontike të lëvizshme ka përmirësuar ndjeshëm cilësinë e trajtimit, duke ofruar zgjidhje efektive dhe estetike, veçanërisht për fëmijët. **Përfundimi:** përparimet teknologjike dhe kërkesa në rritje për shërbime profesionale do të vazhdojnë të formësojnë të ardhmen e ortodoncisë, duke kontribuar në përmirësimin e shëndetit oral dhe estetikës së pacientit në nivel global. **Fjalë kyçe:** aparatet ortodontike të lëvizshme (MOA), teknologji, estetike, funksion.

Early Orthodontic Correction of Anterior Crossbite - Case Report

Venera Tasholli Rushiti¹, Gëzim Rushiti²

^{1,2} Private Clinic, Kosovo

Introduction: The study addresses the historical development and evolution of orthodontics, with a special emphasis on removable orthodontic appliances (MOA) and the impact of technological advances in improving treatments. **Objective:** The main one is to evaluate the role of recent innovations, such as the Invisalign system, in increasing the effectiveness and aesthetics of orthodontic treatments. **Material and methods:** It includes a review of the scientific literature on the history and technologies in orthodontics, as well as an analysis of three clinical cases that demonstrate the impact of removable appliances in correcting tooth positioning and improving oral function. **Results:** It shows that orthodontics has undergone a long evolution, from simple ancient mechanisms to modern technologies such as Invisalign, which offer more aesthetic and convenient treatments. Clinical cases illustrate significant improvements in smile aesthetics and oral function after treatment with removable appliances. The first case demonstrates the correction of tooth position, the second highlights the importance of regular check-ups during treatment, and the third demonstrates positive effects on aesthetics and function. Patient engagement is essential for the success of treatment. In conclusion, the use of removable orthodontic appliances has significantly improved the quality of treatment, providing effective and aesthetic solutions, especially for children. **Conclusion:** Technological advances and the increasing demand for professional services will continue to shape the future of orthodontics, contributing to the improvement of oral health and patient aesthetics globally. **Keywords:** removable orthodontic appliances (MOA), technology, aesthetics, function.